

**Sodobna
slovenska
proza**

Primož Sturman

Jaro

“Si pripravljen?”

Pogled vstran.

“Misliš, da objava ciklusa *Francouzské básně v Plamnu* ni dovolj dobra popotnica?”

Požirek piva.

“Tudi laskav članek v *Literárních novinách* te ne prepriča?”

To mu govori, čeprav ve, da mora prepričati druge, ne njega. Besedam sledi lahen dotik njegovega kolena. Pogleda se srečata. Kot prvič spomladi pred izpitom na fakulteti.

“Kdaj si dogovorjen z urednikom?”

“Čez pol ure.”

Spet nekaj trenutkov tišine.

“Do takrat bom spil še vsaj tri piva.”

Večkrat zapada v samopomilovanje. Ve, da ne gre za nič hujšega. Čeprav večkrat vzbuja tak vtis, vedno verjame vase.

“Boš šel na uredništvo pijan?” mu reče in se nasmehne.

“Pijan sem že od svobode, ki jo srkam na vsakem koraku ...”

Ne ve, ali naj mu reče, da je pravi pesnik ali da je silovito klišejski ljubimec.

“Ko pridem od tam, stopiva na prvi vlak za Ústí nad Orlicí.”

“Mene bolj zanima, kaj boš povedal uredniku.”

“Povedal mu bom po resnici.”

Nima smisla vztrajati, v svojem dionizičnem razpoloženju je. Apoliničnost in vse, kar iz nje izhaja, si bosta privoščila pozneje, v hribih.

Napotita se po trgu navzgor. On vstopi v stavbo v bližini Narodnega muzeja, ona se usede na klop v parku. Ozke in mrzle kamnite stopnice, ki vodijo do uredništva, mu ne dajejo prevelikega občutka svobode.

Čisto drugačno je vzdušje na uredništvu. Tam ga sprejmejo nasmejani obrazi. Okna so odprta, od zunaj prihajata zrak in razpoloženje mesta.

“Kje si pustil Aneto?”

Želi se čim prej vklopiti v ozračje tistih sobic, vmesni prostori in časi so mu bili vedno neprijetni.

“Spodaj, v parku me čaka ...”

“Daj no. Saj na vratih ne piše *Ženám vstup zakázán.*”

Družčina se zakrohota, nekdo stopi k oknu in jo pokliče. Nasmešek mu komaj opazno razmakne ustnice.

“Boš cigareto? Pivo?”

“Bom. Hvala.”

“Kaj? Cigareto ali pivo?”

“Oboje.”

Nekdo še pripomni, da je mladenič očitno veliko bolj zgovoren pisno kakor ustno, nato se ozračje zresni.

“*Jaro* je za pesniško zbirko preveč običajen naslov, poleg tega je ta beseda danes zguljena. Tebi je ime Jaroslav. Takega naslova res ne moremo dati tvoji knjigi.”

“To pomeni, da bo izšla?”

Urednik se nakremži.

“O čem se pa tu sploh pogovarjamo?”

Obraz mu nenadoma zacveti. Ne more skriti zadovoljstva.

“No, fant se počasi vklaplja,” pripomni eden od članov omizja.

“Kakšen naslov pa ste imeli v mislih?”

V tistem trenutku v prostor vstopi Aneta.

“Pomagali si bomo s ciklusom, ki je bil objavljen v *Plamnu*. Po tistem te bralci poznajo.”

“*Francouzské básně?*”

“*Francouzské a jiné básně*, da ne bo kdo rekel, da jih je že bral.”

“Kaj praviš ti, Aneta?”

“Pravim, da bi moral Jaro bolj verjeti vase.”

Spet ga zmrazi. Želi si, da bi družčina govorila o njegovi knjigi brez njega.

“Še pred petimi leti bi ti takih pesmi ne izdali, da veš.”

Razume, da merijo na spremenjeno politično situacijo po Dubčkovem prihodu na oblast. Pred petimi leti tudi sam ne bi mogel napisati česa takega.

“Kak manjši popravek smo ti sugerirali. Gre bolj za stilne zadeve. Preberi in nam pošlji nazaj po pošti.”

“Kdaj bo knjiga natisnjena?” vpraša neučakano.

Družčina se znova nasmehne.

“Recimo mesec dni po tem, ko bomo prejeli popravke. Prej ne gre.”

Pobere šop papirja, prime Aneto za roko in se napoti proti izhodu.

“Besedilo dobite sredi julija. Nasvidenje.”

“Zanimiv fant, prvič je tu, pa se takole obnaša,” pripomni nekdo.

“Po mojem je zatežen.”

“Njegova poezija je pa zelo dobra.”

Praha hlavní nádraží. Vlak se premika s perona.

“Zakaj si bil v uredništvu tako redkobeseden?”

“En ciklus pesmi je posvečen mami ...”

Spet ne dobi jasnega odgovora na svoje vprašanje.

“Kam greva najprej?” ga vpraša z upanjem, da bo tokrat le jasnejši.

“Na mamin grob, potem pa v hiško pri gozdu ...”

“Lahko preberem pesmi?”

Pred časom je njeno tovrstno prošnjo odbil. Tokrat nič ne reče. Le pogled vrže na sedež, na katerem leži mapa.

“Kdaj prideva?”

“Čez slabi dve uri.”

Kmalu ga premaga spanec.

Zalista se v njegove pesmi. Vlak medtem ropota naprej.

Šarloti Garrigue Masarykovi, Američanki po rodu, Čehinji po duhu.

Končno razume, zakaj je zadnjič na Hradčanih tako dolgo brez besed strmel v njen kip. Za lirski subjekt je uporabil lik njenega soproga, ki ji piše pismo po smrti.

Drugi ciklus. *Moji materi.*

Po dveh pesmih tudi njo premagata utrujenost in ritmično ropotanje vlaka.

V mislih jih recitira pozneje, na grobu njegove matere, ne upa si motiti svečanega vzdušja.

Dneve ob robu mesteca preživljata v tišini. Malo je besed. Več je dotikov.

“So se ti kaj oglasili po pošti, potem ko si jim poslal sprejete popravke?” ga vpraša po nekaj tednih neurbanega življenja.

“Ne. Popoldne bom šel v mesto telefonirat.”

“Njihov telefon ne dela,” reče, ko se vrne v leseno hiško ob robu gozda.
“Tu sva v srcu apoliničnosti. Škoda, da morava jutri nazaj.”

“Vsaj izvedel boš, kaj je s knjigo ...” poskuša biti vsaj ona konkretna.

“Katerega smo danes?”

“Mislim, da devetnajstega.”

“Jutri greva nazaj.”

Tokrat na vlaku nihče ne spi. V zraku je visoka napetost vse do Prage.

“Včeraj sem vas klical, kaj se dogaja?”

“Ne sprašuj, norišnica. Pravijo, da bo vojna. Rusi prihajajo.” Glavni urednik je videti popolno nasprotje od tistega, kot se ga spomni izpred meseca dni. “Nekateri člani uredništva pakirajo kufre, da bodo odšli.”

“Kam pa?”

“Stran, na zahod. Tvojo knjigo smo spravili skozi. Jutri zjutraj pride iz tiskarne.”

“V redu,” reče s flegmatičnostjo, ki so je vsi že vajeni.

“Kam greš nocoj?”

“V študentski dom.”

“Tu z nami ostani.”

“Punco imam tam.”

“Do jutri počakaj. Nevarno je.”

Naslednje jutro jih prebudi butanje po vratih.

“Nisem si mislil, da nas bodo tako hitro odpeljali v zapor,” zavzdihne glavni urednik.

“Kurir sem, knjige imam, odprite.”

Vrata se odprejo. Ko plane v prostor, mu ena škatla pade na tla, iz nje se raztresejo knjige.

Jaroslav Sedláček: Francouzské a jiné básně.

“To je tale fant,” reče urednik kurirju.

“Zakaj francoske?”

“Napisal sem jih po dogodkih v Parizu maja letos.”

“Kaj se dogaja spodaj?”

“Tanki se bližajo trgu.”

Slišati je cviljenje gosenic. Iz za ovinka se prikaže oklepno vozilo. Ljudje na ulicah vpijejo ruskim vojakom, naj se poberejo tja, od koder so prišli.

Takrat pograbi izvode, ki so padli na tla, in se približa oknu. Brez besed jih začne metati na trg. Nekaj jih pade med protestnike, nekaj pa med zavojevalce.